

colegi ai lui, prin forța inerției noastre, a cronicarilor, a rămas „tînărul regizor”; dar, din fericire, tinerețea aceasta se reclamă la el de la ideea de vii, neastîmpărate căutări a expresiei artistice. Sigur că nu-i e numai lui proprie amintita investigație, dar de la ea pornesc și acele linii care încep să-l definească.

De pildă, la Dimiu mi se pare foarte interesant de relevant faptul că a venit pe băncile Institutului cu o prețioasă experiență de viață, cîștigată în calitate de tehnician de drumuri, un an și jumătate, la șantierele navale Galați, apoi pe Valea Siretului, la Sindreni, în sfîrșit, pe Valea Oltului, la Călimănești și Tălmăciu. Regizorul Dimiu de azi reflectă în chip evident în creația sa un anume echilibru în căutările sale, o vizibilă pondere a sobrietății mijloacelor de expresie, o aplicare foarte evidentă asupra realizării unității de ansamblu. Se simte pozitiv tendința regizorului spre un realism viguros, în desenarea intrigii și a caracterelor, rezultat al faptului că în memoria sa a rămas încă viu și puternic contactul nemijlocit cu realitățile construcției socialiste, din perioada uceniciei la școala șantierului. Nu e astfel întîmplătoare, la el, o pozitivă reticență față de exagerările zgomotoase din unele spectacole mimînd contemporaneitatea actului artistic. Lui Dimiu nu-i e deloc străină linia modernă, contemporană ca esență, care se impune azi regiei — vezi, de pildă, Ferestre deschise la Sibiu, sau Flori vii, sau Romagnola, sau Îndrăzneala, sau Antigona și ceilalți. Efectele exterioare nu-l atrag însă. Fantezia sa se supune exigent conținutului de idei, îl preocupă minuțios rotunjirea unui caracter, a unei anume mișcări scenice, e gata chiar, uneori, să se retragă în spatele textului, pentru primatul exclusiv al acestuia — cite spectacole nu vedem, să recunoaștem, în care primul rol e al regizorului (!) —, n-are ambiția ostentației regizorale. Se întîmplă însă să rămînă și la planul dirijorului corect, și aici apare primejdia să se confunde uneori chiar cu corepetitorul.

Și pentru că acest profil vine într-un moment prielnic pentru propria lui retrospectivă, e cazul să stăruim și asupra unui aspect cu dublu efect al activității sale. Dimiu a pus în scenă, cum spuneam, multe spectacole — 27 —, ilustrînd o foarte variată gamă a repertoriului, de la dramaturgia originală, clasică și contemporană (și e demnă de relevant pasiunea lui pentru literatura dramatică romînească), la Puterea întunericului și Avarul, de la Antigona și ceilalți la Moartea unui comis-voiajor. Adică o diversitate de stiluri, foarte interesantă și pozitivă în planul experienței și verificării mijloacelor, dar solicitînd totuși o disponibilitate destul de greu de acoperit atunci cînd vrei să-ți definești cu toată pregnanța personalitatea. Nu pledez — departe de mine — pentru restrîngerea orizontului sau pentru o strictă specializare, dar socotesc că se impune un spor de preocupare pentru selectarea repertoriului în funcție de propriile afinități. Alteori, e pîndit de o anume grabă în montare și, deși pornește de la premise judicioase și de la o concepție interesantă, nu toate intențiile se materializează scenic.

S-ar putea crede că exigența a fost exagerat înțeleasă. Nu e vorba însă de un profil festiv, și, la 32 de ani, un talent evident nici n-ar avea nevoie de mîngîierea izvorită din slăbiciune, ci de dragoste lucidă, întemeiată pe siguranța realității.

Dinu Săraru

DAVID ESRIG

Născut în 1935. A absolvit I.A.T.C. „I. L. Caragiale” în 1958. Din spectacolele puse în scenă: Vicleniile lui Scapin de Molière (spectacol de absolvire, Studioul I.A.T.C., 1957). La televiziune: Într-o gară mică de Dan Tărchilă (1959); Un milion pentru un suris de A. Sofronov (1960). Medalioane de actori: Lucia Sturdza Bulandra, Ion Manolescu, Costache Antoniu. Emisiuni literare, de artă plastică, etnografice, politice, economice, de circ, de estradă, de sport, de teatru de păpuși, de muzică ușoară, de muzică simfonică, emisiuni științifice, tehnice și reportaje. Un spectacol-examen cu fragmente din: Tinerețea părinților de Boris Gorbaciov; A 12-a noapte de Shakespeare; Bolnavul închipuit de Molière; Oaspetele de piatră de Pușkin și adaptări după Șalom Alehem (Studioul-școală al Teatrului Evreiesc din București); Mi se pare romantic de Radu Coșău (Teatrul de Comedie, 1961); Procesul domnului Caragiale de Mircea Ștefănescu (idem, 1962); Umbra de E. Șvarț (idem, 1963); O felie de lună de Aurel Storin (Bacău, 1963).

Aflat printre cei mai tineri dintre regizorii tineri, David Esrig optează în mod deschis și programatic pentru o teatralitate evidentă, pentru convenția afișată cu bună știință și folosită ca valoare estetică, pentru spectacolul total — care să apeleze la toate posibilitățile actorului și la toate mijloacele de expresie de care dispun scenograful și regizorul —, pentru subordonarea fățișă la idee a tuturor aspectelor spectacolului. Din această atitudine decurge preferința pentru anumite genuri dramatice și pentru anume varietăți de spectacole: Esrig are o înclinație specială pentru comedia satirică de factură contemporană, păstrînd de mulți ani nealterată și pasiunea pentru expresivitatea suculentă și multiplă a commediei dell'arte. Teatrul pe care îl preconizează se află la interferența spectacolului intelectual, construit în întregime pe forța de atracție a ideii, cu modalitățile de expresie ale teatrului popular, de bilci — a cărui vigoare și sinceritate aspră îi apar ca cele mai adecvate unei relații directe și de mare efervescență intelectuală cu publicul. Această poziție determină și indiferența față de o anumită dramaturgie și anumite forme de artă a spectacolului (teatrul romantic, dramaturgia intimă, „de cameră”), și ostilitatea fățișă față de tot ce este învechit în arta scenică. Îl caracterizează și multilateralitatea de preocupări. La televiziune a studiat cu perseverență posibilitățile de transpunere în imagine a oricărei teme, de orice natură, și a căutat să se exerseze în realizarea unor emisiuni și filmări lucrate „pe viu”. A scris singur textele unor emisiuni. Ia parte întotdeauna la adaptarea textelor pe care le pune în scenă. Cinematografia îl interesează în mod deosebit. Are aptitudini pedagogice: a contribuit hotărîtor la evoluția unui actor ca Gheorghe Dinică. Spectacolul *Umbra* a fost, pentru mulți actori de la Teatrul de Comedie, o școală.

Această montare a fost comentată foarte divers, constituind prilejul unei dezbateri reale despre nou și vechi în arta spectacolului. Discuția a fost prilejuită de dorința lui Esrig de a vizualiza ideea printr-o fermă accentuare a plasticii actorului, integrată în imaginea scenică de ansamblu. Dezbaterea polemică antifascistă din text a fost dublată și contopită cu materializarea unui crez artistic. Astfel, personajul *Umbra* nu a fost înfățișat (cum puteau fi interpretate anumite particularități ale textului) ca un tipic Mefisto de teatru, ci a devenit o personificare a nulității și compromisului, care ajunge să conducă, datorită mecanismului intim al unei societăți dezumanizate, care promovează non-valoarea. Comportarea cîntăreței Iulia Giuli a fost compusă ca o caricatură a cabotinismului, prințesa a devenit portretul complex al prostiei monarhice, fără să fie lipsită astfel de un anume farmec al tinereții. Spectacolul a fost construit pe caractere-idei și acțiuni-idei, întreaga lui ideatică păstrîndu-și tot timpul expresivitatea subliniat vizuală.

Esrig are o înclinație reală și statornică pentru teorie — consolidată prin experiențele de gazetar, studii de teatrologie și cultură artistică multilaterală. În cele câteva articole pe care le-a scris pînă acum, ca și în luările de cuvînt cu prilejul a diferite dezbateri, limpezimea și originalitatea expunerii îl desemnează ca pe un virtual teoretician de teatru. Pasiunea pentru idee, asociată unui temperament „fanatic”, promite o evoluție aparte. Aici se ascunde însă și o primejdie: fascinat de idee, regizorul se poate îndepărta mult de public, uitînd că spectacolul de teatru nu este monolog, ci dialog cu sala.

Deziva lui s-ar putea formula astfel: „A ridica arta spectacolului (teatru, film, televiziune) peste nivelul de simplu divertisment. A da, chiar divertismentului artistic, valoare intelectuală”.

A. M. N.

FARKAS ISTVÁN

Născut în 1929. A absolvit Institutul de teatru „Szentgyörgy István” în 1953. Din spectacolele puse în scenă: *Iubire de Barta Lajos* (spectacol de absolvire); *D-ale carnavalului* de I. L. Caragiale; *Mielul turbat* și *Siciliana de Aurel Baranga*; *Poveste din Irkutsk* de A. Arbuzov; *Flori vii* de N. Pogodin; *Război și pace* de Piscator; *Privește-i, mamă de Nagy István*; *Leul din castel* de Mehes György (*Satu-Mare*); *Bravul*